

МІЖПРЕДМЕТНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ: ЇХ ВИКОРИСТАННЯ

Котловий Олександр Анатолійович
вчитель англійської мови
Житомирської загальноосвітньої школи № 14,
м.Житомир.

Забезпечення підготовки учня до життя у глобальному світі вимагає міжпредметної компетентності, яка у новому Державному стандарті сформульована як здатність учня застосовувати щодо міжпредметного кола проблем знання, уміння, навички, способи діяльності та ставлення, які належать до певного кола навчальних предметів і освітніх галузей.

Тому іноземна мова, як кожен інший навчальний предмет, є відкритою для використання змісту з різних галузей знань, інших навчальних предметів. Навчання іноземної мови у старшій школі вивчається в нерозривному зв'язку з іншими предметами, без заперечення існуючої педагогічної системи та педагогічного процесу.

Об'єктом дослідження є цілісний педагогічний процес. Але, попри це, питання міжпредметних зв'язків слабо відпрацьовані у комунікативній методиці навчання цього предмета (почасти досліджувалися зв'язки із рідною мовою).

Предметом дослідження – безпосередньо існуючі міжпредметні зв'язки. Тим часом значення вищезгаданого підходу зростає при сучасній тенденції до синтезу і інтеграції наукових знань – це зі шляхів інтегрування шкільної освіти, що є основою відновлення і вдосконалення її змісту в принциповому плані.

Розробка практичних методів та прийомів, ефективних шляхів формування міжпредметних компетентностей учнів на уроках іноземної мови, які сприятимуть підвищенню ефективності навчання іноземної мови, розвитку й удосконаленню комунікативної та соціокультурної компетенції учнів, розширенню змістовної основи навчання іноземної мови.

Перед вчителем стоїть завдання: утворення єдиної системи процесу творення, побудованої на інтегрованій основі, де мають бути розроблені як принципи цілісного підходу до змісту освіти, так й особистісно-орієнтовані організації процесу творення, спрямованих на розвиток дитини. Звідси виникає пошук шляхів створення моделі освітнього закладу нового типу на принциповій основі, яка передбачає: створення умов розвитку та самореалізації дитини; оптимальне функціонування механізму розвитку освітньої системи, і навіть – вивчити оптимальні умови реалізації міжпредметних зв'язків іноземних мов з іншими предметами; розглянути найефективніші шляхи передачі учням чужомовної культури; розвинути у школярів комунікативні навички шляхом упровадження в цілісний педагогічний процес міжпредметних зв'язків; підвищити загальноосвітній, загальнокультурний потенціал школи.

Компетентнісний підхід на сьогодні є об'єктом наукових дискусій у різних країнах, тому сучасному вчителю потрібно орієнтуватися на ті ознаки компетентнісного підходу, які задекларовані у державних освітніх стандартах.

У сучасних українських державних освітніх стандартах **компетентність** – це інтегрована здатність особистості, набута у процесі навчання, що охоплює знання, уміння, навички, досвід, цінності та ставлення, які можуть цілісно реалізуватися на практиці.

Компетентність не може бути зведена лише до фактичних знань.

Компетенція розуміється як коло питань, щодо яких особистість має бути обізнана або певна сфера діяльності, в якій людина повинна володіти компетентністю.

Компетенція – об'єктивна категорія, суспільно визнаний рівень знань, навичок, ставлень у певній сфері діяльності людини. Вона відчужена від людини, є наперед заданою соціальною нормою.

Відповідно до поділу змісту освіти на загальну метапредметну (для всіх предметів), міжпредметну (для циклу предметів або освітніх галузей) і предметну (для кожного навчального предмета), визначається трирівнева ієрархія компетентностей:

- ключові компетентності – відносяться до загального (метапредметного) змісту освіти;
- міжпредметні компетентності – відносяться до певного кола навчальних предметів та освітніх галузей;
- предметні компетентності – частки стосовно двох попередніх рівнів компетентності, що мають конкретний опис і можливість формування в рамках навчальних предметів.

Функції компетентностей у навчанні:

- є відображенням соціального замовлення на мінімальну підготовленість молодих громадян для повсякденного життя в навколишньому світі;
- є умовою реалізації особистісних сенсів учня в навчанні, засобом подолання його відчуження від освіти;
- задають реальні об'єкти навколишньої дійсності для цільового комплексного використання знань, умінь і способів діяльності; способів діяльності;
- задають мінімальний досвід предметної діяльності учня, необхідний для надання йому здатностей та практичної підготовленості по відношенню до реальних об'єктів дійсності;
- присутні в різних навчальних предметах та освітніх галузях, тобто є метапредметними елементами змісту освіти;
- дозволяють пов'язати теоретичні знання з їх практичним використанням для рішення конкретних задач;
- являють собою інтегральні характеристики якості підготовки учнів і засоби організації комплексного особистісного й соціально значущого освітнього контролю.

Предметна компетенція – сукупність знань, умінь та характерних рис у межах змісту конкретного предмета, необхідних для виконання учнями певних дій з метою розв'язання навчальних проблем, задач, ситуацій.

Міжпредметна компетентність – здатність учня застосовувати щодо міжпредметного кола проблем знання, уміння, навички, способи діяльності та ставлення, які належать до певного кола навчальних предметів і освітніх галузей.

Предметні компетенції не включають володіння всіма навичками, які необхідні учням для досягнення цілей поставлених програмою навчання. Міжпредметні компетенції можна розвивати тільки тоді, коли на них фокусуються усі предмети і діяльність, якою займаються учні. Вони є загальною метою програми навчання і включають різні засоби, необхідні учням, щоб адаптуватися в різних ситуаціях протягом життя.

Міжпредметні компетенції тісно пов'язані з предметними компетенціями і застосовуються в широких сферах навчання, тим самим роблячи вклад у їх розвиток. Вони розвиваються як в школі, так і в будь-якому іншому місці через процес навчання. Ці компетенції уособлюють принципи інтегрованого навчання, так як можуть застосовуватись у всіх сферах навчання (горизонтальна інтеграція) протягом усіх років навчання (вертикальна інтеграція).

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ МІЖОСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ПРЕДСТАВНИКІВ ПРОФЕСІЙ РІЗНОГО ТИПУ

Коломієць Тетяна Володимирівна
канд. психол. наук, доцент кафедри
психології розвитку та консультування,
Вікторія Кравчук
Житомирський державний університет
імені Івана Франка, м. Житомир.

Міжособистісна взаємодія є дуже важливою складовою життя кожної людини. Саме в процесі взаємодії з іншим людина формується, розвивається, змінюється. Найбільш впливовими для людини є її найближче соціальне оточення, яке, як правило, утворюють дві великі системи – сімейна (або родинна) та професійна. Впливу одного з них ми і присвятили своє дослідження.

Проблемою міжособистісної взаємодії, як соціального-психологічного явища, займалися В. Бехтерев, О. Бодальов, Н. Гришина, Л. Долинська, Т. Дугкевич, А. Єршова, С. Максименко, Л. Матяш-Заяц, М. Обозова, О. Поддякова, Н. Чепелева та ін. Усі вони порівнювали розглядали і явище міжособистісної взаємодії, і його структуру, функції, види тощо.

У своєму дослідженні ми спиратимемось на визначення міжособистісної взаємодії, яке знаходимо у психологічній енциклопедії: «випадковий або умисний, приватний або публічний, довготривалий або короточасний, вербальний або невербальний особистісний контакт двох і більше людей, що призводить до взаємних змін у їхній діяльності, стосунках, поведінці й установках» [4].

Термін «міжособистісна взаємодія» дуже часто вживають у якості аналогу терміну «спілкування». Втім, як показують дослідження Т.В.Коломієць [2], поняття «міжособистісна взаємодія» є ширшим від поняття «міжособистісне спілкування» та включає його.

Міжособистісні взаємини підкреслюють активність спілкування, дозволяючи більш ґрунтовно досліджувати форми і види індивідуальних дій, що призводять до взаємних змін поведінки, діяльності, відносин і установок.

Зміст взаємодії, її смислове навантаження розкривається як на рівні окремих контактів і дій, так і в контексті спільної діяльності, яка, за А. Журавльовим [1], реалізується за однією з трьох моделей:

- 1) спільно-індивідуальна (кожен учасник здійснює свою частину спільної справи незалежно від інших);
- 2) спільно-послідовна (спільне завдання послідовно виконує кожен учасник);
- 3) спільно-взаємопов'язана (одночасна взаємодія кожного учасника з усіма іншими).

Для кожного типу професій характерні різні моделі взаємодії та їх емоційне наповнення. З метою дослідження міжособистісної взаємодії були обрані наступні методики: "Діагностика мотиваційних орієнтацій в міжособистісних комунікаціях" І. Д. Ладанова та В. О. Уразаєвої [3].

Вибірку дослідження склали 118 осіб, з яких 35 представників професій типу «Людина-Техніка» (електрики, представники ІТ -галузі), 44 – типу «Людина-Природа» (працівники контактного зоопарку та ветеринари) та 39 – «Людина-Людина» (педагоги, медичні представники).

Дослідження мотиваційних орієнтацій у міжособистісних комунікаціях показало (див.рис.1), що орієнтації досліджуваних на прийняття партнера та на досягнення компромісу знаходяться на середньому рівні у представників усіх трьох професійних груп, а отже не залежать від типу професійної спрямованості особистості. Орієнтація на адекватність сприймання високому рівні знаходиться у представників професій типу «Людина-Людина» і «Людина-Техніка», в той час, коли у досліджуваних, які працюють в